

Lekce 5

Domov pro lid Boží

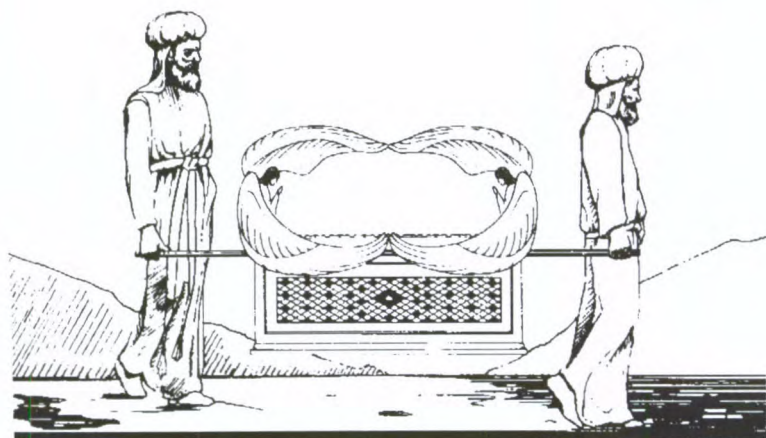
Lid izraelský byl silnou rukou Boží vysvobozen z egyptské poroby. Na poušti obdrželi Izraelci Boží řád pro život a bohoslužbu v souladu s Hospodinovými záměry. Po již zmíněném prodlení, způsobeném pochybováním lidu, se Izrael utábořil v Moábských pustinách, kde vyslechl Mojžíšova závěrečná slova. Krátce nato Mojžíš zemřel. Kdo je však nyní povede do země, aby ji mohli obsadit?

Když budeš studovat tuto lekci a ve své Bibli číst o příslušných událostech, seznámíš s mužem, ježž si Bůh vyvolil k tomu, aby vedl dál jeho lid. Budeš svědkem toho, jak Izraelci vstupují do země a dobývají mnohých vítězství. Budeš je rovněž vidět, jak procházejí těžkostmi a temnými údobími. Zjistíš, že Hospodin je i nadále vedl, aby naplnil svůj záměr s nimi jako s národem. Bůh si přál, aby rodinný život, bohoslužba a blahobyt lidu svědčily všem lidem po celé zemi o něm – jediném pravém Bohu. Měl cíl, a svůj lid vedl k uskutečnění tohoto cíle.

Tato lekce ti pomůže pochopit různé zkušenosti a prožitky lidu Božího při zabírání země a během prvních let života v ní. Naučíš se tak mnoha lekcím užitečným i pro tvůj vlastní život.

osnova lekce

Vůdce a země
Izrael se učí v temnotách
Světlo pro budoucnost

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- určit na mapě polohu čtyř hlavních zeměpisných oblastí Palestiny, polohu tří oblastí dobývání země a území přidělená jednotlivým kmenům.
- vysvětlit, proč přišel Boží soud na Kenaance, na Izraelce v dobách soudců a na rod Élího.
- uvést duchovní charakteristiku Jozua a Samuele i význam událostí zaznamenaných v knize Rút.

studijní činnost

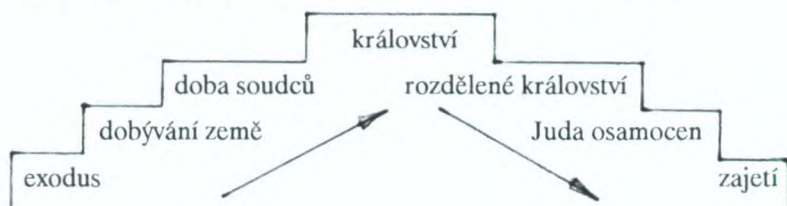
1. Podle pokynů uvedených v lekci si přečti knihy Jozue, Soudců, Rút a První Samuelovu.
2. Obvyklým způsobem si prostuduj rozvinutí lekce. Zvláštní pozornost věnuj připojeným mapám Palestiny. Zodpověz všechny studijní otázky a v závěru si vypracuj osobní test. Svoje odpovědi si vždy zkontroluj.

rozvinutí lekce

Níže uvedené grafické znázornění je náčrtem hlavních údobí v dějinách Izraele. Je z něj patrné, že až do doby Davidova a Šalamounova království se Izrael ubíral, jak jeho blahobyt narůstal a úspěchů přibývalo, vzestupným směrem. Pak ale nastal obrat k sestupným tendencím, vedoucím k rozdělenému království, a nakonec až k babylónskému zajetí.

Knihou *Exodus* jsme se už zabývali. V této lekci se budeme věnovat *dobývání země* a *době soudců*. Zbývající lekce této učebnice se zabývají údobími: *království*, *rozdělené království*, *Juda osamocen* a *zajetí*.

1. Uvedenému grafickému znázornění se nauč z paměti. Pak, aniž by ses na ně díval, je překresli do svého poznámkového sešitu.

VŮDCE A ZEMĚ

Jozue – příprava na službu a vlastní služba

Přečti si Joz 1

Úkol 1. *Přiřad' události Jozuova života k tvrzením, která uvádějí jejich význam pro přípravu na úkol vedení lidu.*

Bůh připravil jistého muže, aby vyvedl jeho lid do země zaslíbené. Tím mužem byl Jozue, syn Núnův, jeden z dvanácti zvědů vyslaných Mojžíšem do Kenaanu. Káleb (rovněž jeden ze zvědů) a Jozue byli jediná, kteří po svém návratu zvěstovali dobrou zprávu (Nu 11,1 až 14,10). A právě Jozuovi Hospodin řekl: „Mojžíš, můj služebník zemřel. Nyní tedy vstaň a přejdi s veškerým tímto lidem přes tento Jordán do země, kterou dávám Izraelcům“ (Joz 1,2).

2. Přečti si všechna místa Písma uvedená v pravém sloupci a pak je přiřaď k tvrzením, která nejlépe vystihují význam jednotlivých událostí pro přípravu Jozua jako nástupce Mojžíšova.

.... a Bůh vyvolil Jozua za Mojžíšova nástupce.	1) Ex 17,10 – 16
.... b Jozue přebýval ve stanu setkávání.	2) Ex 33,11
.... c Před celým Izraelem vyznal Jozue svou víru a důvěru v Hospodina.	3) Nu 13,16
.... d Jozue získal mnohé zkušenosti, když pomáhal Mojžíšovi.	4) Nu 14,5 – 10
.... e Mojžíš změnil jeho jméno z Hóšea („Spása“) na Jozue („Hospodin je spása“).	5) Nu 27,18
.... f Mojžíš dal před vším lidem Jozuovi pověření, aby se stal jeho nástupcem.	6) Nu 27,22 – 23
.... g Jozue už měl zkušenosti s vedením bitvy a porážením nepřítele.	

Přípravu Jozua na jeho budoucí úkol můžeme sledovat v Exodu a Numeri; o letech, kdy stál v čele národa izraelského, se dovídáme z knihy Jozue. Tuto knihu můžeme rozdělit do dvou hlavních oddílů:

1. Kapitoly 1 – 12 popisují dobývání Kenaanu.
2. Kapitoly 13 – 24 popisují rozdělení země mezi dvanáct izraelských kmenů.

Obsah knihy svědčí o její historické hodnověrnosti; je v ní uvedeno na tři sta měst a dvorců. Události zde líčené se udály v časovém rozmezí asi pětadvaceti let. Jozuova závěrečná řeč k Izraeli, zaznamenaná v kap. 23 a 24, dokládá zbožný charakter tohoto muže, který Hospodinu bezvýhradně důvěřoval a zcela se na něj spolehl.

Kanaan – popis, dobývání a rozdělení*Charakteristické znaky země kenaanské**Úkol 2. Rozpoznej fakta týkající se zeměpisného charakteru Palestiny.*

Kanaan byl Boží volbou pro Izrael. Když se seznámíš s některými fakty týkajícími se této země, porozumíš zároveň lépe i Písmu. Události, ke kterým tam došlo, ti ožijí před očima.

Země kenaanská byla pojmenována po čtvrtém synu Cháma, společném předku původního obyvatelstva této země (Gn 9,18). Abychom se však vyhnuli nedorozuměním, budeme pro vlastní území používat název Palestina. Ve starozákonních dobách činila průměrná šířka území Palestiny asi sto kilometrů; v nejširším místě čítalo přibližně sto šedesát kilometrů. Největší délka byla kolem dvou set devadesáti kilometrů. Je tedy zřejmé, že rozlohou Palestina nepřesahovala jednotlivé státy či provincie v mnoha dnešních zemích.

Tato země, Bohem vyvolená k tomu, aby v ní žil jeho lid, se vyznačovala čtyřmi charakteristickými znaky, které stojí za povšimnutí.

1. *Byla izolovaná.* Letmý pohled na mapu nám ukáže, že z východu byla ohraničena mořem, jižně a východně se rozkládaly pouště a na severu bylo pohoří. Tato izolovanost od okolního světa měla pomoci lidu Božímu, aby se rozvíjel podle Hospodinova plánu. Okolní národy byly oddány modloslužbě. Izrael však obdržel zjevení jediného pravého Boha.

2. *Zaujímalá centrální poloha.* Ačkoli byla Palestina izolovaná, nalézala se ve středu mezi všemi velmocemi starověku. Byla v určitém slova smyslu přemostěním mezi zmíněnými zeměmi. Lidé při svých dlouhých cestách museli většinou procházet právě tudy. Říše egyptská, babylónská, asyrská, řecká i římská – všechny vznikaly, rozvíjely se i zanikaly kolem této země. Poloha Izraele byla tedy klíčová: díky ní se mohl, v souladu s Boží vůlí, stát svědkem pro celý svět.

3. *Rozlohou byla velmi ohraničená.* Nevelká rozloha země ji činila nevhodnou pro každého s velkými politickými ambicemi. Bůh nepovolal Abrahama, aby se prostě stal zakladatelem dalšího národa, nýbrž aby v něm došly požehnání veškeré národy země.

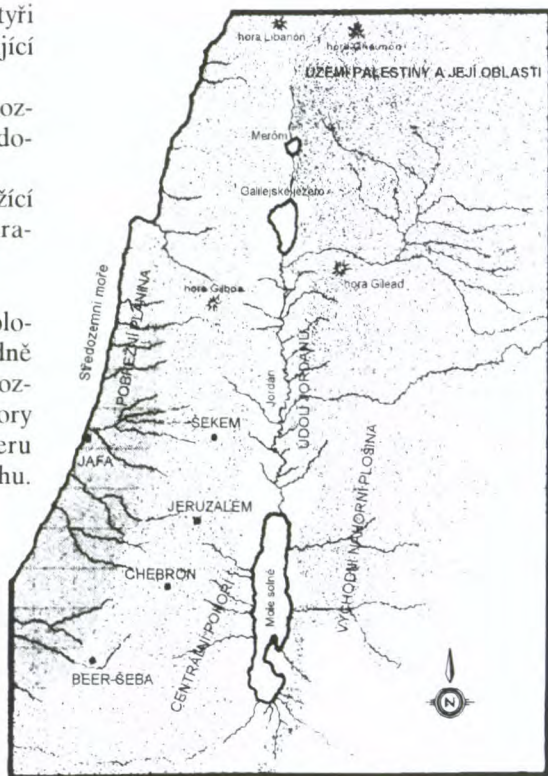
4. *Byla velmi úrodná.* Dokonce i nevěřící zvědové museli připustit, že je to země bohatá na ovoce, obiloviny a zeleninu. Bohatě postáčovala na to, aby v budoucnu uživila celý lid Boží – pokud ovšem budou poslouchat Hospodina, svého Boha.

3. Charakteristickým znakem Palestiny, který ji předurčoval k tomu, aby se stala domovem lidu, jemuž bylo svěřeno poselství pro celý svět, byla skutečnost, že se jednalo o zemi:

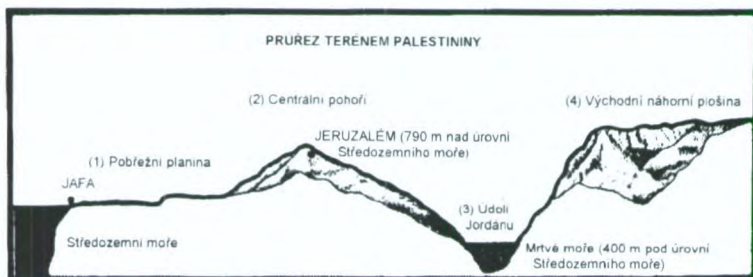
- značně izolovanou.
- zaujímavající centrální polohu.
- s ohraničenou rozlohou.
- velmi úrodnou.

Terén Palestiny tvoří čtyři paralelní pásy probíhající od severu k jihu:

- Pobřežní planina, rozkládající se u Středomořího moře.
- Centrální pohoří, ležící podél západního okraje údolí Jordánu.
- Údolí Jordánu.
- Východní náhorní plošina, ležící východně od údolí Jordánu, rozprostírající se od hory Chermónu na severu až k hoře Hóru na jihu.

Průřez terénem Palestiny vypadá následovně:

4. S použitím mapy Palestiny a průřezu jejím terénem zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením. Všechna NEPRAVDIVÁ tvrzení pozměň tak, aby byla PRAVDIVÁ, a pak si je zapiš do svého sešitu.

- a Jeruzalém leží severně od Chebrónu.
- b Jak hora Gilead, tak hora Gilboa se nalézají v centrálním pohoří.
- c Hladina Mrtvého moře má větší nadmořskou výšku než hladina Středozemního moře.
- d Údolí Jordánu se rozprostírá na jih od Galilejského (Genezaretského) jezera a sahá až k Mrtvému moři.
- e Čtyři hlavní zeměpisné oblasti Palestiny tvoří paralelní pásy probíhající od východu k západu.
- f Pobřežní planina je položena níže než východní náhorní plošina.

Obyvatelé země

Úkol 3. Urči hlavní důvody, proč měl Izrael přikázáno dobýt zemi kenaanskou.

V době, kdy byl Izrael připraven vstoupit do kenaanské země, žilo v ní asi sedm kmenů (národů). Přední byli mezi nimi *Chetejci*, národ, který v dřívějších dobách tvořil mocnou říši stejného jména. Za dnů Abrahama žili Chetejci poblíž Chebrónu, později se smísili s Emorejci žijícími v pohoří. U mořského pobřeží žili *Kenaanci*, nedaleko Šekemu *Chivejci*, ve střední a jižní Palestině *Perizejci*, poblíž Galilejského jezera *Girgašejci*, na východní náhorní plošině *Emorejci* a v centrálním

pohoří, seskupeni kolem svého hlavního města, pozdějšího Jeruzaléma – *Jebúsejci*. Název „Kenaanci“ se často používá pro společné označení zmíněných kmenů či národů.

V Dt 20,16 – 18 čteme, že Bůh přikázal Izraelcům, aby všechny původní obyvatele země, kterou jim dal, zcela vyhladili. Tento příkaz vyvolává u mnoha lidí závažnou otázku: Jak mohl spravedlivý Bůh nařídít něco takového? Na osud Kenaanců se mnozí dívali a stále ještě i dívají se značnou lítostí a pochybenými sympatiemi. Mnohem větší pozornost byla během doby věnována soudu, který na ně Bůh seslal, než charakteru těchto lidí. Studium Písma nám odhaluje důvody zmíněného příkazu Božího:

1. Bůh věděl, že pokud by tyto zkažené pronárody nebyly zcela zničeny, učily by Izrael svým ohavnostem, a tak by jej svedly ke hříchu (Dt 18,9 – 13; Dt 20,18).
2. Země kenaanská byla přislíbena Abrahamovi a jeho potomstvu. Poněvadž celá země je Hospodinova, dává ji, komu se mu líbí. Když Jákob umíral v Egyptě, zavázal své syny, aby jej pochovali v Kenaanu – jako projev naděje, že jednoho dne se zmíněné zaslíbení naplní (Gn 49,29 – 33).
3. Jakékoli právo, které si Kenaanci mohli nárokovat na tuto zemi jako její dlouhodobí vlastníci, ztratili pro svou bezbožnost a zkaženost. Nesmíme zapomínat, že i oni měli zbožné předky v liniích synů Noeho; stali se však příkladem civilizace, která se vydala sestupnou cestou vylíčenou v Ř 1.
4. Tehdejší mravní zkaženost Kenaanců si vyžádala bezprostřední soud. Jeden z předních znalců starověku napsal: „Žádný jiný národ se nemohl měřit s Kenaanci, pokud jde o prolévání krve, zhýralost a různé druhy orgií...“ Život Kenaanců byl mravně tak zkažený, že jejich zvyklosti později odsuzovali dokonce i v onom bezbožném a nechvalně proslulém Římě. Sodoma, kde se nakonec nenašlo ani *deset* spravedlivých, byla typickým příkladem takovéto kultury. Ohavné zvyky Kenaanců jsou popisovány v Lv 18,21 – 23 a Dt 12,30 – 32.
5. Vyhnutí Kenaanců je v Písmu vždy ztotožňováno s trestem za jejich hříchy (Lv 18,24 – 25). Izraelci byli varováni, že pokud by hřešili a opustili svou smlouvu s Hospodinem, čeká je stejný osud (Joz 23,11 – 13).

6. Bůh ve svém milosrdenství dlouho čekal na pokání těchto pronárodů. Od nejstarších dob mívali tito lidé mezi sebou svědectví spravedlivých mužů, jako byl Malkisedek (Gn 14) nebo praotcové. Byli varováni zkázou Sodomy a Gomory (Gn 19,23–25) Slyšeli o všech zázracích a mocných činech, kterými Hospodin vysvobodil Izraele z egyptského otroctví. Po čtyřicet let mohli pozorovat putování Izraelců po nedaleké poušti.

5. O Emorejcích, jednom z kenaanských pronárodů, je zmínka v Gn 15, když Hospodin uzavírá smlouvu s Abrahamem a odhaluje mu budoucnost jeho potomků. Přečti si Gn 15,13 – 21 a pak zodpověz následující otázky:

a Jak dlouho budou Abrahamovi potomci otročit v cizí zemi?

.....
b Proč uplyne tak dlouhá doba, než se Abrahamovi potomci vrátí do země, která jim byla zaslíbena?

.....
c Co lze na základě uvedeného oddílu Písma říci o Božím postoji ke kenaanskému obyvatelstvu?

.....
6. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které uvádí hlavní důvod, proč bylo Izraeli přikázáno dobýt Kanaan a jeho obyvatele zahladit.

- a) Kenaanci nikdy mezi sebou neměli spravedlivého muže, který by byl pro ně Božím svědkem. Navíc byli bezbožní a zkažení.
- b) Bůh dal Kenaancům dlouhou dobu k pokání, avšak oni setrvali dále v hříchu.
- c) Izraelci byli početnější než Kenaanci a rovněž si zasloužili lepší místo pro život, než tomu bylo doposud.
- d) Po vyjití z Egypta neměli Izraelci žádnou zemi, kde by mohli žít, a tak bylo zcela na místě dobýt Kanaan.

Dobývané oblasti; přečti si Joz 2 – 12

Úkol 4. *Na mapě Palestiny urči dobyté oblasti.*

Izraelský lid se připravoval vejít pod vedením Jozua, muže, kterého pověřil vedením sám Hospodin, do zaslíbené země. Jozuovi v té době bylo osmdesát let. Před Izraelem ležela obrovská výzva. Staré kultury se rozkládaly. Podaří se vystavět novou civilizaci, založenou na svatém a vznešeném cíli sloužit Bohu? V Joz 1, 1 – 9 čteme slova, která promluvil Hospodin k Jozuovi v tuto tak důležitou dobu.

7. Přečti si v Bibli Joz 1,1 – 9 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Jaká *zaslíbení* dal Hospodin Jozuovi?

b Jakou *radu* dal Bůh Jozuovi?

c Které *tři věci* měl Jozue činit, aby ho na jeho cestě provázela zdar?

8. Přečti si Joz 3,7 – 17. Jaké znamení Hospodin učinil, aby Izraelci ukázal, že je s Jozuem, stejně jako byl s Mojžíšem?

.....

Dobývání země trvalo přibližně sedm let a bylo spojeno s mnoha obtížemi. Města země byla veliká, a navíc byla většinou obehnaná hradbami. Lid musel často bojovat s celými spolky králů, s ozbrojenými muži a železnou vozbou. Avšak mravní zkaženost oslabila Kenaance jako nějaká vnitřní choroba.

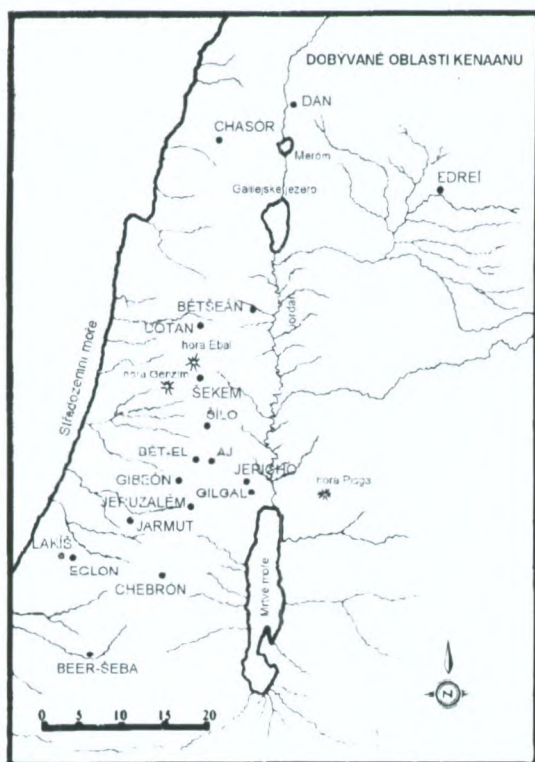
Jozuovo vojenské tažení bylo dobře promyšleno a naplánováno. Izraelci prorazili přímo do středu země, rozdělivše tak Kenaance na dva celky. Boží lid pokračoval rychle kupředu a Hospodin byl s ním. Pamatuj, že se zde nejedná pouze o nějaký příběh jednoho statečného lidu. Je to záznam mocných činů a divů Boha, který dodržel svou smlouvu.

Jako první byla dobývaná oblast, ve které ležela města Jericho, Aj, Bét – el, Šílo, Šekem a Dótan. Zahrnovala i území západně od uvedených měst až do vzdálenosti asi osmi kilometrů od Středozemního moře a celé území na východ od Jordánu.

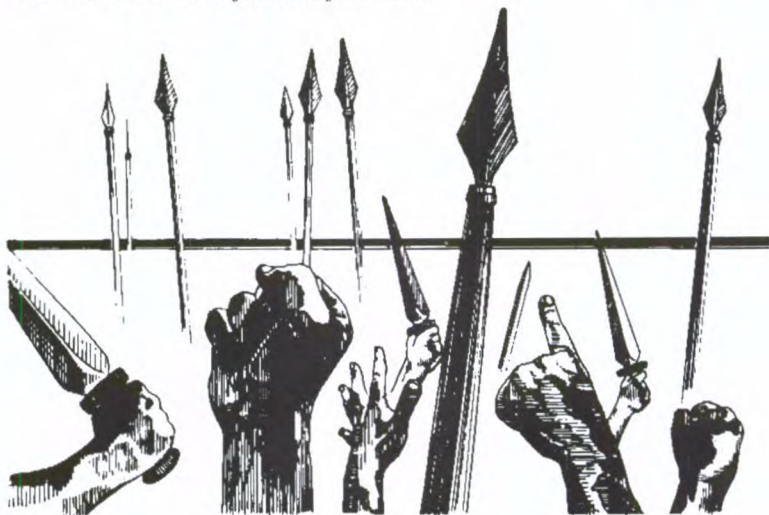
Druhou v pořadí dobývaných oblastí byla oblast ležící směrem na jih. Zahrnovala města Gibeón, Jeruzalém, Jarmut, Lakíš, Eglon, Chebrón a Beer – šebu. Západně vybíhala do vzdálenosti osmi kilometrů od Středozemního moře a na východ do vzdálenosti přibližně osmi kilometrů od jižního pobřeží Mrtvého moře.

Pak následovaly výboje na sever. Byla dobyta oblast, ve které ležela města Bétšeán, Chasór a Dan. Na východ tato oblast sahala přibližně osm kilometrů za Jordán, na západ opět téměř k Středozemnímu moři. Jižně dosahovala nějakých šestnáct kilometrů za Bétšeán, na severu opět asi šestnáct kilometrů severněji od Danu.

9. Na připojené mapě tužkou slabě zakresli každou z uvedených oblastí.

Dobývání kenaanské země mělo dalekosáhlé následky. I my dnes sklízíme mnohá požehnání mezi jinými i díky těmto událostem. Vždyť to byl právě Izrael, tento malý národ, který dal světu Bibli a z kterého vyšel Ježíš Kristus. Takže v jistém slova smyslu Izrael tehdy bojoval i za nás. Hodnoty, kterých si dnes tak nesmírně vážíme – cena, jakou má každý jednatel, důležitost rodiny, domova a uctívání jediného pravého Boha, Stvořitele a Otce všech lidí –, jsme obdrželi od něj. Mohli bychom téměř prohlásit, že boje, které Izraelci vedli, měly větší vliv na náš život než jakákoli jiná válka.

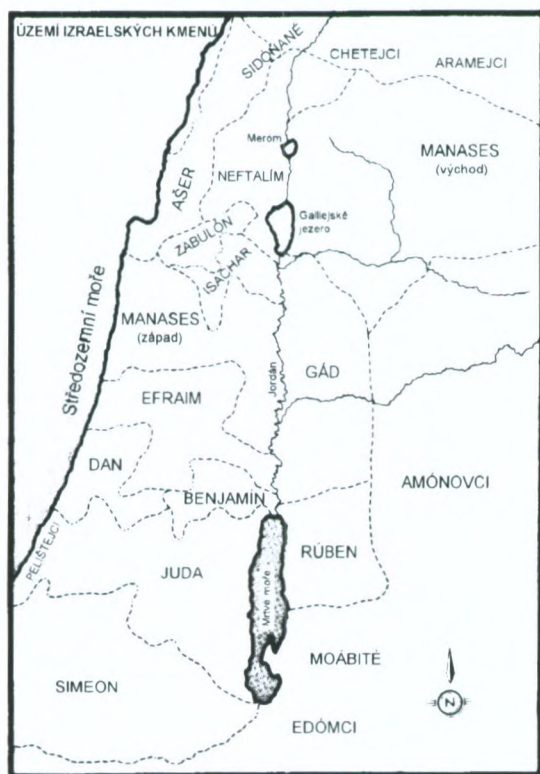

Rozdělení země; přečti si Joz 13 – 24

Úkol 5. *Urči fakta týkající se území přidělených jednotlivým kmenům.*

Po dobytí Kenaanu byla země rozdělena mezi jednotlivé kmeny. Šlo jak o duchovní, tak fyzické dědictví. Lévijské kmeny neobdrželi žádnou zemi; bylo jim přiděleno čtyřicet osm měst s okolními pastvinami. Ačkoli byl tedy Lévi oddělen od ostatních pokolení, počet dvanáct byl u izraelských kmenů zachován rozdělením domu Josefova na Efrajima a Manasesa. Stále ještě platila slova, která již dříve promluvil Hospodin k Jozuovi: „...zbyvá ještě velmi mnoho země, kterou je nutno obsadit“ (Joz 13,1). Hranice uváděné v Joz 13 se staly skutečností až

o nějakých pět set let později, za dnů krále Šalamouna. Prostuduj si připojenou mapu a pak zodpověz otázku č. 10.

10. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Pokolení Manases obdrželo území o rozloze Judy a Šimeóna dohromady.
- b Pokolení Dan se usadilo ve dvou oblastech v údolí Jordánu.
- c Ašer měl na východě společnou hranici s Neftalím.
- d Kmen Rúbenovců sídlil nejdál na jihu, na západní straně Jordánu a Mrtvého moře.

IZRAEL SE UČÍ V TEMNOTÁCH

Přechodné období mezi Jozuovou smrtí a dobou, kdy v čele národa stál Samuel, bylo pro Izraele nesmírně obtížné. Byla to doba změn, přizpůsobování a nových uspořádání. Trvala celých tři sta až čtyři sta let.

Soudců – cyklus zoufalství

Přečti si Sd 1 – 16; 21

Úkol 6. *Na základě popisu cyklu soudů a vysvobození uveď z knihy Soudců příklady takového cyklu.*

Přechodné období vylíčené knihou Soudců bylo pro Izrael dobou duchovního temna. Avšak i přesto, že se tato kniha zabývá jedním z nejtemnějších údobí izraelských dějin, právem byla zařazena do starozákonního kánonu. O událostech zde zaznamenaných se Bible zmiňuje na mnoha dalších místech. Název Soudců je odvozen od pojmenování mužů zaujímajících ústřední místo v knize, statečných vůdců a „vysvoboditelů“ Izraele.

Všeobecně můžeme říci, že Izrael začíná toto údobí v pokorné závislosti na Hospodinu, svém Bohu (Sd 1,1 – 2,5); záhy však padá do propasti hříchu. Hrozné události popisované v posledních čtyřech kapitolách dokazují, že Izrael se ocitl v tom nejhorším myslitelném stavu.

Možná že se ptáš: *Jak mohl Bůh nechat svůj lid klesnout tak hluboko?* Zdá se, že po obsazení Kenaanu již jednotlivé kmeny nedržely pohromadě. Neměly už ústřední vládu ani společného vůdce, jako kdysi Mojžíše a Jozua. Vše nasvědčuje tomu, že se starším lidu a kněžstvu nepodařilo udržet u jednotlivých kmenů pocit sounáležitosti. Často rovněž museli čelit různým vpádům do země: udržet klid v zemi byl úkol nesnadný.

Slovo Boží uvádí i jiné prosté a zároveň podstatné důvody, proč tato doba byla tolik obestřena temnotou.

11. Přečti si uvedená místa Písma. U každého z nich pak odpověz na následující otázku: Jakého zla se Izraelci dopustili?

a Sd 1,27 – 28. 30 – 31; 3,6

c Sd 2,12

b Sd 2,10d Sd 2,17. 19

d Sd 2,17. 19

12. Přečti si Sd 17 a 21. Jeden verš se vyskytuje v obou kapitolách. Co tento verš prohlašuje?

.....
 Jedná se o výstižné shrnutí charakteru zmíněného údobí izraelských dějin.

V celé knize Soudců se několikrát setkáváme se stále stejným cyklem (pravidelně se opakující řadou změn a období); obecně je vylíčen v Sd 2,11 – 19. Toto jsou čtyři pravidelně se opakující etapy zmíněného cyklu:

1. Hřích – Izrael propadl hříchu a modloslužbě.
2. Trest – Hospodin jej vydal napospas okolním nepřátelům.
3. Pokání – V úzkostech lid volal o pomoc.
4. Vysvobození – Hospodin povolal soudce – vysvoboditele.

13. Jako příklad uvedeného cyklu si přečti Sd 2,11 – 19 a Sd 3,7 – 11. Pak vedle jednotlivých etap cyklu uveď ze Sd 3,7 – 11 verš, který se o příslušné etapě zmiňuje.

a Hřích .....

b Trest .....

c Pokání .....

d Vysvobození .....

Uvedený cyklus je zjednodušeným náčrtem Božího jednání s Izraelem v době soudců. Kniha Soudců se zmiňuje o čtrnácti soudcích (jeden z nich – Abímelek, syn Gedeónův – nebyl povolán Hospo-

dinem). Zbýlých třináct soudců spolu s dobou, kdy zastávali svůj úřad, lze rozdělit na sedm vlastních cyklů.

14. V tabulce jsou uvedeny odkazy na sedm již zmíněných cyklů. Přečti si jednotlivá místa. Do svého sešitu si na levou stranu přepiš všechny odkazy. Vedle nich pak uveď následovné věci: a) jméno (jména) plenitelů, b) dobu, po jakou sužovali Izraele, c) jméno (jména) soudce, kterého Bůh povolal, aby vysvobodil Izraele, d) dobu klidu a odpočínutí, která následovala.

Odkaz	Plenitel	Doba plennění	Soudce	Doba klidu
3,1 – 11				
3,12 – 31				
4,1 – 5,31				
6,1 – 8,32				
8,33 – 10,5				
10,6 – 12,15				
13,1 – 16,31				

Kapitoly 17 – 21 líčí ostatní události, ke kterým tehdy došlo. Jak jsme se již zmínili, je na nich vidět, jak velice propadl Izrael hříchu. Avšak i zcela odlišný příběh se udál ve zmíněném údobí:

Rút – zaslíbení života

Přečti si Rút 1 – 4

Úkol 7. *Uveď historický i duchovní význam knihy Rút.*

Knihy Rút obsahuje nádherný romantický příběh o životních osudech prosté izraelské rodiny žijící v době soudců (Rt 1,1). Otec zmíněné rodiny se během doby hladu rozhodne opustit zaslíbenou zemi. Pro rodinu to ale zdá se mít tragické následky. Příběh nakonec dokazuje, že Boží zaopatřovací ruka byla s jeho lidem i navzdory jeho nevěře.

Knihu Rút lze rozdělit do tří hlavních oddílů:

1. Noemi se spolu s Rút vrací do Betléma (1,1 – 22).
2. Rút se setkává s Bóazem (2,1 – 3,18).
3. Rút manželkou Bóazovou (4,1 – 22).

15. Přečti si celou knihu Rút. Vyhledej na mapě Betlém, Judsko a území Moábců. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a) Jak Orpa, tak Rút se rozhodly zůstat s Noemi a spolu s ní odešly do Betléma.
- b) Bóaz patřil k příbuzným zemřelého muže Rút.
- c) Moábeci byl izraelský kmen žijící na východ od Mrtvého moře.
- d) Bóaz dovolil Rút, aby na jeho polích sbírala a paběrkovala.

Knihy Rút je něčím víc než pouhým krásným příběhem. Je zároveň velmi výstižným znázorněním pojmu „zastánce, vykupitel“. Když nějaký muž zemřel, jeho nejbližší příbuzný mohl jeho jménem uplatňovat určité nároky. Takovýto člověk se pak nazýval *zastánce, zachránce nebo vykupitel*. V knize Rút je jím samozřejmě Bóaz. Poněvadž byl příbuzným Rút, mohl jí pomoci zpět k majetku, který patřil kdysi Machlónovi, mohl si ji vzít za manželku, zplodit s ní syna, a zachovat tak jméno zemřelého v jeho dědictví (Rt 4,9–15). Bóaz je tedy předobrazem Krista, *našeho* zastánce, zachránce a vykupitele.

16. Bóazova pozice zachránce a vykupitele Rút je velmi výstižným znázorněním skutečnosti, že Kristus

- a) vykonal všechno podle vůle svého Otce.
- b) byl s námi jako člověk v příbuzenském poměru, a jako takový nám mohl i pomoci.
- c) zde na zemi konal četné zázraky, aby tím prokázal své božství.
- d) byl – na důkaz toho, že je opravdu Synem Božím – vzkříšen z mrtvých.

17. Přečti si Rt 4,18–22 a Mt 1,1–17. Zakroužkuj písmena před jmény osob, které byly potomky Rút a Bóaze.

- a) Abraham
- b) David
- c) Noe
- d) Kristus
- e) Juda
- e) Izák

Rút jako pohanka nemohla mít původně žádnou naději. Přesto však její rozhodnutí klanět se pravému Bohu (Rt 1,16) způsobilo, že se ocitla na listině rodu samého Mesiáše – Ježíše Krista. Rut tak představuje všechny hříšníky, kteří se vírou stali součástí Božího lidu.

SVĚTLO PRO BUDOUCNOST

Élí – muž souzený Hospodinem

Přečti si 1S 1 – 4

Úkol 8. *Urci důvody, pro které byl Élí souzen Hospodinem.*

V První Samuelově se setkáváme s dalšími dvěma soudci – Élím a Samuelem. Élí zastával jak úřad velekněze, tak i soudce. Byl to muž ctnostný; přesto však nedokázal zabránit svým synům, aby nezneužívali svého kněžského úřadu a nedopouštěli se tak velikého hříchu. Jednání Chofního a Pinchasa svědčí o velikém mravním úpadku tehdejšího kněžstva (1S 2,12–17). Tento smutný stav byl příčinou, proč mnoho lidí zanechalo bohoslužby, v té době jediného stmelujícího prvku v národě. Skrze svého proroka Bůh varoval Élího před soudem přicházejícím na jeho dům (1S 2,27–36). Dokonce i skrze chlapce Samuela, který pod Élího dohledem vykonával službu v domě Hospodinově, Bůh Élího varoval (1S 3,10–18).

Avšak Élího synové setrvali na svých zlých cestách, a tak na celý dům přišel předem ohlášený soud. Pelištejci svedli u Afeku boj s Izraelem a zvítězili. Jako kořist si odnesli mj. Boží schránu. Mezi padlými byli rovněž Ofní a Pinchas. Při zprávě o ztrátě schrány a smrti obou synů zemřel i kněz Élí (1S 4,1–22)

18. Vyhledej na mapě území Pelištejců a pak doplň v následujících větách chybějící jména, popř. názvy.

Území Pelištejců hraničilo na severu s územím pokolení .....

na východě s územím pokolení ..... a .....

Západní hranici tvořilo .....

19. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které uvádí důvod, proč na dům Élího přišel soud Boží.

- a) Élí odmítl starat se o chlapce Samuela.
- b) Chofní a Pinchas nedovoľovali lidu přinášet oběti.
- c) Élí zprvu nerozpoznal Chanin hluboký zármutek.
- d) Élího synové zacházeli s Hospodinovými oběťmi s neúctou až pohrdáním.
- e) Élí nezabránil svým synům v jejich špatném jednání.

Vítězstvím Pelištejců začala pro Izrael dvacetiletá doba útlaku (1S 7,2 – 5). Toto dvacetileté poddanství se však stalo pro Boží lid jedním z nejdůležitějších období. Na kněžskou linii Élího přišel Hospodinův soud. Bůh si však povolal jiného vůdce – Samuela –, který byl nakonec uznán celým Izraelem jako prorok Hospodinův (1S 3,19 až 21). Díky věrnosti tohoto posledního soudce v Izraeli se zmíněná temná doba útlaku proměnila ve světlo.

Samuel – muž zrozený pro budoucnost

Přečti si 1S 5 – 7

Úkol 9. *Popiš Samuelův charakter i charakter jeho vůdčího postavení v Izraeli.*

Jméno Samuel znamená Vyslyšel Bůh (nebo rovněž Vyprošený od Boha). Narodil se jako odpověď na modlitby zbožné, avšak do té doby neplodné ženy jménem Chana. Podle svého slibu jej pak Chana darovala Hospodinu, aby vyrůstal v Hospodinově domě. Když byl Samuel ještě stále chlapcem, Bůh k němu slyšitelně promluvil. Hovořil s ním o soudu, který měl přijít na dům Élího. Samuel se stal jedním z nejušlechtlejších mužů v celé Bibli, mužem, jenž se svou velikostí vyrovnal takovým lidem, jako byli Abraham, Mojžíš nebo David. Byl mužem modlitby a víry. Stal se z něj soudce, reformátor, státník a spisovatel.

V době Pelištejského útlaku Samuel vyzval lid, aby se celým srdcem navrátil k Hospodinu. Svolał celý Izrael do Míspy, kde lid činil pokání a obrátil se k Hospodinu, svému Bohu. Když Pelištejci opět zaútočili, Hospodin dopomohl Izraeli k velikému vítězství.

20. Přečti si 1S 7,1 – 17 a pak zodpověz následující otázky:

a Jak se v Mispě projevilo navenek pokání Izraele?

b Co učinil Samuel, když Pelištejci zaútočili?

c Co Samuel prohlásil, když byli Pelištejci poraženi?

d Co Samuel učinil na památku vítězství a s jakým jménem to bylo spjato?

21. Ve svém sešitě uveď nějakou situaci nebo období ve tvém životě, kdy ses mohl stejně jako Samuel přesvědčit, že ti Bůh se vším až do konce pomohl.

Po porážce Pelištejců u Míspy se Samuel vrátil do svého domu v Rámě; tam také vybudoval Hospodinu oltář (1S 7,17). V té době rovněž pravděpodobně založil prorocké domy (školy); jeden z nich stál i v Rámě (1S 19,18 – 19). Původní text zde používá označení *Náiot v Rámě* (viz kralický text), což by znamenalo, že se jednalo o chýše nebo podobné příbytky, ve kterých bydlili proročtí žáci. Formulace *v Rámě* nás přivádí k závěru, že Samuel dal pro vyučování k dispozici nejspíše svůj vlastní dům. Sám asi vyučoval psaní, zákonům a hudbě. Toto všechno mělo vést k pravé bohoslužbě. Nepochybně své žáky vedl rovněž k tomu, aby hledali u Boha prorocké slovo. V 1S 19,18 – 24 čteme o mocných projevech Boží přítomnosti, k jakým docházelo v prorockém domě v Rámě.

Byly to pravděpodobně tyto domy (školy), kde vznikaly první žalmy. David například udržoval úzké kontakty se školou v Rámě (1S 19). Později se těmto školám začalo říkat prorocké školy (domy); v době Elijášově existovaly v Bét – elu, Jerichu a Gilgálu (2Kr 2,1 – 5; 4,38 – 41).

Když Samuel zestárl, ustanovil Izraeli za soudce své syny. Ti však „nechodili jeho cestou, ale propadli lakotě, brali úplatky a převraceli právo“ (1S 8,3). Tehdy se také Izrael začal domáhat, k velikému Samuelově zklamání, krále (1S 8,1 – 9).

22. Ještě jednou si projdi celý oddíl věnovaný Samuelovu životu. Přečti si 1S 3,10 – 18; 7,3 – 6. 15 – 17; 19,18 – 24. Ve svém sešitě stručně popiš Samuelův charakter a jeho vůdčí postavení v Izraeli.

osobní test

1. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.
  - a Vůbec prvním bojem, kterého se Jozue účastnil, bylo sedmileté dobývání Kenaanu.
  - b Mojžíš vložil před knězem Eleazarem i celým lidem ruce na Jozua, aby všichni věděli, že on bude jeho nástupcem.
  - c Jako druhá byla dobývána oblast směrem na jih. Mezi jinými bylo dobyt i město Beer – šeba.
  - d Poněvadž bylo území Palestiny izolované, nemohl Izrael udržovat kontakty s ostatními národy.
  - e Pokolení Lévioců obdrželo území o stejné rozloze jako pokolení Rúbenoců.

2. Předpokládejme, že by tvůj přítel před tebou prohlásil: „Bůh jednal velmi krutě a nespravedlivě, když přikázal Izraelcům, aby obyvatelé Kenaanu zcela vyhladili.“ Kterou z uvedených možností by sis zvolil jako nevhodnější odpověď?
  - a) Kenaanci už žili v zemi dlouhá léta. Bylo tedy načase, aby ji zabral někdo jiný. A poněvadž Abraham se usadil kdysi právě v Palestině, bylo zcela přirozené a oprávněné, že si národ, který tvořili jeho potomci, rovněž vybral tuto zemi.
  - b) Bůh dal Kenaancům mnoho příležitostí k pokání, avšak oni setrvali na svých špatných cestách. Proto je Bůh skrze Izraele soudil a vyhladil. Izraelci byli varováni, že pokud by i oni hřešili, čeká je stejný osud.
  - c) Předkům izraelských pokolení bylo zaslíbeno, že se kenaanská země stane jejich vlastnictvím. Proto byl také Izrael oprávněn, poté co byl vysvobozen z egyptského otroctví a přišel na hranice Kenaanu, činit co se mu zlíbí.

3. Číslice 1 – 6 z připojené mapy vepiš do vyhrazeného prostoru před příslušné názvy, popř. popisy.

.... a Území Moábců

.... d Pobřežní planina

.... b Středozemní moře

.... e Benjamínovo dědictví

.... c Manasesovo dědictví

.... f První dobývaná oblast

4. V knize Soudců jsme svědky toho, že pokaždé, poté co Bůh vysvobodil svůj lid z rukou jejich plenitelů, Izrael

- a) se odvrátil od svých hříchů.
- b) věrně sloužil Hospodinu.
- c) zapomněl na Hospodina, svého Boha, a opět začal sloužit modlám.

5. Zakroužkuj písmeno před každým tvrzením, které lze vyvodit jako závěr z událostí zaznamenaných v knize Soudců.

- a** Bůh měl s Izraelem velkou trpělivost; ve svém milosrdenství jim znovu a znovu povolával soudce a skrze ně je vysvobozoval.
- b** Hospodin se ukázal jako neodpouštějící Bůh, protože dovolil, aby byli Izraelci potrestáni a pokořeni svými nepřáteli.
- c** Pro Boha nemělo význam, že Izraelci hřešili, pokud ovšem vždy činili pokání.
- d** Aby mohli soudcové vysvobodit Izraele z rukou jeho plenitelů, potřebovali Boží pomoc a vedení.
- e** Když Izraelci zhřešili, Bůh pak nevyslyšel jejich volání o pomoc a vysvobození.

6. Pro Bóaze bylo možné, aby pomohl Rút zpět k jejímu majetku a aby jí zajistil místo mezi Izraelci, poněvadž

- a) byl jejím blízkým příbuzným.
- b) ji miloval a chtěl ji pomoci.
- c) znal její rodinu.

7. Hodnota příběhu Rút a Bóaze spočívá mezi jinými i v tom, že nádherným způsobem vykresluje Ježíše Krista jako

- a) bezhříšného Beránka Božího.
- b) našeho blízkého příbuzného, a tedy i našeho zastánce, zachránce a vykupitele.
- c) dokonalou obětí.
- d) božského Syna, který podstupuje smrt.

8. Přečti si Rt 4,13 – 22. Podle uvedeného oddílu byla Rút Davidovou

- a) matkou.
- b) babičkou.
- c) prababičkou.

9. Která z následujících skutečností je nejvýstižněji vyjádřena v příběhu Élího a jeho domu.

- a Bůh má velkou trpělivost s hříšníky a s těmi, kteří jej neposlouchají.
- b Člověk, který se odvrátí od svého hříchu, okusí Boží milosrdenství.
- c Bůh slyší volání svého lidu, když k němu volá o pomoc.
- d Bůh očekává, že rodiče budou své děti usměrňovat, podrobovat kázni i uvádět zpět na pravou cestu.

10. Přiřaď jména izraelských vůdců (pravý sloupec) k příslušným charakteristikám (levý sloupec). Pokud se daný popis hodí na oba vůdce, vepiš do vyhrazeného prostoru 3).

... a Svolal Izraele do Misperu ke společnému pokání.	1) Jozue
... b Mezi Misperu a Šén položil pamětní kámen nazývaný Kámen pomoci.	2) Samuel
... c Převodl Izraelce přes Jordán.	3) Oba
... d Přebýval ve stanu setkávání.	
... e Stál v čele proroků v Rámě.	
... f Žil před dobou soudců.	
... g Prokázal víru a důvěru v Hospodina, svého Boha.	

odpovědi na studijní otázky

12. „V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné“ (Sd 17,6; 21,25).

1. Zkontroluj si, zda je tvé grafické znázornění totožné se znázorněním uvedeným v lekci.

13. a Verš 7.

b Verš 8.

c Verš 9.

d Verše 9 – 11.

2. a 5) Nu 27,18.

b 2) Ex 33,11.

c 4) Nu 14,5 – 10.

d 2) Ex 33,11.

e 3) Nu 13,16.

f 6) Nu 27,22 – 23.

g 1) Ex 17,10 – 16.

14. Tvoje tabulka by měla vypadat následovně:

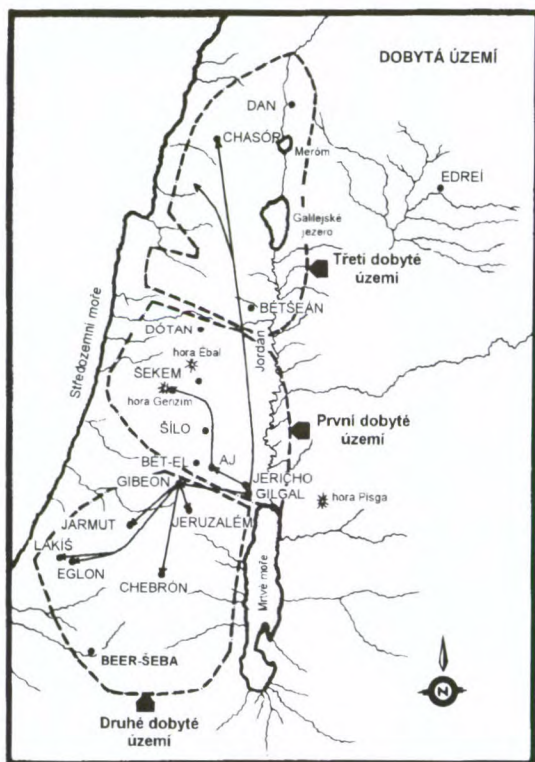
Odkaz	Plenitel	Doba plenění	Soudce	Doba klidu
3,1 – 11	Kúšan Ri- šatajimský	8 let	Otniel	40 let
3,12 – 31	Moábský král Eglón a Pelištejci	18 let	Ehúd, Šam- gar	80 let
4,1 – 5,31	Občanská válka aj.	20 let	Debóra, Báarak	40 let
6,1 – 8,32	Midjánci	7 let	Gedeón	40 let
8,33 – 10,5	Kenaanský král Jabín	neuveдена	Abímelek, Tóla, Jaír	neuveдена
10,6 – 12,15	Amónovci	18 let	Jiftách, Ibsán, Elón, Abdón	neuveдена
13,1 – 16,31	Pelištejci	40 let	Samson	20 let

3. b) zajímavější centrální polohu.

15. a Nepravdivé.
 b Pravdivé.
 c Nepravdivé.
 d Pravdivé.
4. a Pravdivé.
 b Nepravdivé. Gilead se nalézá na východní náhorní plošině, Gilboa v centrálním pohoří.
 c Nepravdivé. Hladina Mrtvého moře se nachází pod hladinou Středozemního moře.
 d Pravdivé.
 e Nepravdivé. Čtyři hlavní zeměpisné oblasti Palestiny tvoří paralelní pásy probíhající od severu k jihu.
 f Pravdivé.
16. b) byl s námi jako člověk v příbuzenském poměru, a jako takový nám mohl i pomoci.
5. a Po čtyři sta let.
 b Vráti se teprve tehdy, až „bude dovršena míra Emorejcovy nepravosti“.
 c Bůh s ním měl velkou trpělivost; poněvadž však setrvali ve svých hříších, musel nakonec přijít soud.
17. b) David.
 d) Kristus.
6. b) Bůh dal Kenaancům dlouhou dobu k pokání, avšak oni setrvali dále v hříchu.
18. Dan; Judovců; Šimeónovců; Středozemní moře.
7. a Hospodin Jozuovi zaslíbil: 1) svou přítomnost, 2) neustálé vítězství, 3) celou zemi, 4) postavení vůdce Izraele. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
 b Jozue 1) měl být rozhodný a udatný, 2) měl poslouchat, číst a rozjímat nad Hospodinovým zákonem, 3) měl pamatovat, že Bůh mu přikázal, aby byl rozhodný a udatný, 4) neměl mít strach a neměl se děsit. (Tvoje odpověď by se měla podobat této.)
 c Kniha Hospodinova zákona se neměla vzdálit od jeho úst. Měl nad tímto zákonem rozjímat ve dne v noci. Měl plnit vše, co je v něm zapsáno.
19. d) Élího synové zacházeli s Hospodinovými oběťmi s neúctou až pohrdáním.
 e) Élí nezabránil svým synům v jejich špatném jednání.

8. Způsobil, že se vody Jordánu rozestoupily.
 20. a Čerpali vodu a vylévali ji před Hospodinem. Onoho dne se rovněž postili. Nejdříve však ze svého středu odstranili cizí bohy.
 b Obětoval Hospodinu zápalnou oběť.
 c „Až potud nám Hospodin pomáhal.“
 d Mezi Mispu a Šén položil pamětní kámen, nazývaný Kámen pomoci.
 9. Zakreslené oblasti by měly vypadat přibližně takto:

21. Tvoje odpověď. Nezapomeň na tyto své zkušenosti!

10. **a** Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Nepravdivé.
22. Ve tvé odpovědi by nemělo chybět následující: Samuel uposlechl a vyřídil Élímu poselství, jež obdržel od Hospodina. Svolal lid do Misy ke společnému pokání; po vítězství nad Pelištejci byl uznán jako prorok Hospodinův. Byl vůdcem i soudcem v Izraeli, stál rovněž v čele proroků v Rámě.
11. **a** Izraelcům se nepodařilo vyhnat ze země všechny Kenaance.
„Brali si jejich dcery za ženy a své dcery dávali jejich synům a sloužili jejich bohům.“
b Zapomněli na Hospodina, svého Boha, a na vše, co pro ně vykonal.
c Opustili Hospodina a chodili za jinými bohy.
d Neposlouchali své soudce a dál se klaněli jiným bohům.

poznámky